

מים זכים

זורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב).

פרשת תצוה

והם דבר חשוב, - ועיי"ש עוד ששאלו את הנ"ל קמ"י מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, והשיב שכהן שעובד עם משקפיים הוא הוספה על הבגדים, - ועוד הביא שם, שמרן הגרי"ח קניבסקי שליט"א השיב לו, שמשקפיים זה דבר חשוב, כיון שע"י רואים כראוי, ולכא"ו הוא יתור בגדים.

אך הביא שם עוד, שמרן הגר"נ קרליץ שליט"א אמר לו, שמשקפיים הם לא בגד, ולעניין זה נחשב כמו שמחזיק את המשקפיים ביד, ולא הוא יתור בגדים, עיי"ש. - [נע"ע במש"כ הגר"י זילברשטיין שליט"א ב'חשוקי חמד' (סנהדרין עמ' קצה), בשם מרן הגר"ח קרליץ שליט"א, שמשקפיים לא הוו יתור בגדים, כיון שאין בהם ג' על ג', עיי"ש].

- ד -

והנה לכא"ו פשוט, שגם לדעת הנ"ל דס"ל, שמשקפיים הוו יתור בגדים, ואע"פ שאין בהם ג' על ג', דמ"מ חשיבי כבגד, כיון שלמשקפיים יש חשיבות מצד עצמם, - אך זה פשוט שזהו רק כאשר לובש את המשקפיים על פניו במקומם.

אך בכה"ג שהכהן יקשור את המשקפיים על ידו דרך מלבוש, לכא"ו נראה פשוט, שלא יהי בזה משום יתור בגדים, כיון שבעצם אין בהם ג' על ג', - וכל החשיבות של המשקפיים להיחשב כיתור בגדים, זהו רק כאשר לובשם במקומם, שאז יש להם חשיבות, ואע"פ שאין בהם גע"ג.

וגם בציוור שהכהן 'שוטה' לדבר אחד, והוא רגיל מזה שנים רבות, לקשור את המשקפיים תמיד על ידו, ואינו לובשם על פניו אף פעם, - מ"מ לא יהי בזה משום יתור בגדים, כיון שבעצם אין למשקפיים שום חשיבות שלא במקומם.

- ה -

ועתה נשוב לנידון שיצאנו לדון לעיל, האם יש בלבישת שעון יד (ממתכת) משום יתור בגדים, אם לאו.

דהנה גם בזה יש לדון כנ"ל, - א. יש לדון האם שעון יד נחשב כבגד, אם לאו. - ב. ועוד יש לדון, דגם אי נימא דשעון יד נחשב כבגד, אך מ"מ ילי"ע בשעון יד שאין בו ג' על ג' אצבעות, האם הוא נחשב כבגד חשוב, אם לאו.

ולכא"ו הי' נראה לומר, דאי נימא דשעון יד נחשב כבגד חשוב, אזי לכו"ע יהי' בו משום יתור בגדים, - אמנם באמת יש לפלפל טובא בזה, דגם אי נימא דשעון יד נחשב כבגד חשוב, אך מ"מ הדבר יהי' תלוי במחלו' גדולי וחכמי דורנו, האם יהי' בו משום יתור בגדים, וכדלהלן.

וְחִנְרֵת אַתֶּם אֲבָנֵט אֶהְרֹן וּבָנָיו וְחַבְשֶׁת לָהֶם מְגַבְעַת וְהִיתָה לָהֶם פְּהֵנָה לְחֻקֵּי עוֹלָם וּמִלֵּאתָ יָד אֶהְרֹן וְיָד בְּנָיו: (כט, ט).

הנה יעוי' בזבחים (יז:), שהגמ' למדה מהפסוק הנ"ל, שכהן שעבד עבודה כשהוא מחוסר בגדים, עבודתו פסולה, - ובהמשך הסוגיא שם איתא, שגם כהן שעבד כשהוא עם יתור בגדים, עבודתו פסולה, עיי"ש.

ועתה יש לדון טובא, האם כהן שילבש שעון יד (ממתכת, ואכמ"ל), עבודתו פסולה משום שנחשב כיתור בגדים, - או"ד דאין בזה משום יתור בגדים ועבודתו כשירה, (בכה"ג שאין בזה משום חציצה, וכגון כשילבש מעל הכתונת).

ולכא"ו יש מקום לדון ולומר, שיש לתלות שיחלקו בזה גדולי וחכמי דורנו, האם יש בלבישת שעון יד משום יתור בגדים, אם לאו, וכדיבואר להלן.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה יש לדון עוד בכע"ז, גבי כהן שילבש משקפיים (ממתכת ואכמ"ל), האם יש בזה משום יתור בגדים, אם לאו, (להצד שנימא שחיסרון באיכות הראייה, לא נחשב כמום), - ויש לדון בזה מכמה וכמה צדדים, אך מקוצר המקום נביא כאן רק ב' נידונים בזה.

א. יש לדון האם משקפיים נחשבים כבגד, אם לאו. - ב. ועוד יש לדון, דגם אי נימא דמשקפיים חשיבי כבגד, אך מ"מ קיי"ל שבגד שגודלו פחות מג' על ג' אצבעות, אינו חשוב כבגד גבי יתור בגדים, - ורק מ"מ אם הוא בגד חשוב, אזי יש בו יתור בגדים, אע"פ שהוא פחות מגע"ג, (וכמבואר בזבחים יט.), - וא"כ ילי"ע האם משקפיים שאין בהם גע"ג אצבעות, נחשבים כבגד חשוב, אם לאו.

- ב -

והנה יעוי' בשו"ת דברי מלכיאל (חי"ד סי' לא) שכתב, 'נראה שכהן היה אסור ללבוש בתי עיניים בשעת עבודה, דהוי כתוספות בגדים', עיי"ש.

וכן כתב ב'אילת השחר' (זבחים יט.) וז"ל, 'ולענין כלי מתכות אי מיקרי יתור בגדים, נראה ע"פ מש"כ בר"ש ריש אהלות (פ"א מ"ב), וכן בתוס' (נזיר נד: ד"ה ת"ש), דכלי מתכות מיקרי בגד... ה"נ לגבי יתור בגדים י"ל דהוי יתור, ולפי"ז כהן הלובש בתי עיניים ממתכת, הוי יתור בגדים', עכ"ל עיי"ש.

- ג -

וע"ע במש"כ בספר 'לכבוד ולתפארת' (עמ' צט), שמרן האילת השחר זצ"ל אמר לו, שמשקפיים הם יתור בגדים

דהנה ידוע ומפורסם, שמרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, מורה בשם החזו"א זצ"ל, שאין לגברים ללבוש שעון יד, כיון דיש בזה משום 'ולא ילבש גבר שמלת אשה', (וע"ע בזה בספר 'כל משאלותיך' עמ' תקצט).

ומעתה יעווי במה שמבואר בגמ' (שבת סב.), שאם איש יוצא בשבת לרה"ר, וטבעת של אישה על אצבעו, הרי הוא חייב חטאת, כיון שכלפיו אין זה נחשב כדרך מלבוש, משום שאיש אינו רגיל בלבישת טבעת כזו, וכלפיו הוי משאווי, עיי"ש.

ומעתה יש לדון, דלפי"ז אם הכהן ילבש שעון יד (שאין בו ג' על ג'), לא יהי בזה משום יתור בגדים, כיון שכל מה שיש לדון בזה, הוא רק משום ששעון יד הוי בגד חשוב, שחשיב כבגד גם כאשר הוא פחות מג' על ג', - וא"כ י"ל דכאשר הכהן לובש שעון יד, אין בזה שום חשיבות לשעון מצד עצמו, כיון שכלפי הכהן אין זה נחשב כדרך לבישה.

וכלפיו זה נחשב כמו הכהן הישטה' שהבאנו לעיל, שהי רגיל מזה שנים רבות, להלביש את המשקפיים על ידו, וכתבנו לעיל שלא יהי בזה משום יתור בגדים, כיון שאין למשקפיים חשיבות של בגד מצד עצמם כאשר הם לא במקומם.

ולפי"ז ה"נ יש מקום לומר, שאין לשעון יד חשיבות של בגד מצד עצמו, כאשר לובשים אותו שלא במקומו, וכאשר גבר לובש שעון יד, לדעת מרן הגר"ח שליט"א, הרי זה חשיב כלבישה שלא במקומה.

ולכאוי זה לא עדיף, ממה שמצינו שאם איש יוצא בשבת לרה"ר, וטבעת של אישה על אצבעו, הרי הוא חייב חטאת, כיון שכלפיו אין זה נחשב כדרך מלבוש, משום שאיש אינו רגיל בלבישת טבעת כזו, ולדעת מרן שליט"א, לכאוי יש לומר הכי, גם כלפי איש שילבש שעון יד, דכלפיו אין זה נחשב כדרך מלבוש.

[ואמנם הא ודאי דהנידון במשקפיים שלא במקומם גרע טפי, כיון שאין למשקפיים שום שימוש, כאשר הם מונחים שלא במקומם, ואכמ"ל].

ולהנ"ל יעלה שלדעת מרן הגר"ח שליט"א (בשם החזו"א זצ"ל), י"ל דאין בשעון יד משום יתור בגדים, כיון שאין זה נחשב כבגד חשוב כלפי לבישת גבר, - אך לדעת הנד' מגדולי וחכמי דורנו, דס"ל דאין בלבישת שעון יד משום 'לא ילבש', יתכן דבלבישת שעון יד יש משום יתור בגדים וכנ"ל.

אמנם כשהצעתי את הנ"ל קמ"י גאון אחד שליט"א, אמר לדחות בזה, דגם לדעת מרן הגר"ח שליט"א, שס"ל שגם אם כיום כל העולם רגיל ללבוש שעון יד, מ"מ אין זה מחשיב את השעון לכלי של גבר, - כיון שס"ל ששעון יד בעצמותו הוי תכשיט של אישה, ומה שהעולם לובש שעוני יד, הרי זה נחשב שהם לובשים תכשיט אישה, (ואין כח למנהג העולם לשנות את המציאות שהייתה מעולם, ולקבוע שכיום השעון הוי גם כלי של גברים).

אך מ"מ לגבי הנידון אם לבישת שעון יד הויא דרך לבישה כלפי איש, בזה כן יש כח למנהג העולם לקבוע, שכיום איש שילבש שעון יד הרי זה נחשב כדרך לבישה, (גם אם עובר בזה באיסור של 'לא ילבש'), - ולכן אמר הגאון הנ"ל, שגם לדעת מרן הגר"ח שליט"א, יתכן שיש בלבישת שעון יד משום יתור בגדים, - ויל"פ בזה ואכמ"ל.

ואמנם יש לפלפל עוד בזה מצד אחר, דיש מקום לדון לדעת מרן הגר"ח שליט"א, דיתכן לומר דעצם זה שהתורה אוסרת לגבר ללבוש שעון יד, אזי חומרת האיסור גורמת לכך שכאשר גבר לובש שעון יד, הרי שבעיני התורה אין זה נחשב שהוא 'לבש מלבוש', כיון שבעיני התורה לבישה כזו הינה לבישה אסורה בתכלית, ולכן בעיני התורה אין לזה שם של 'לבישת מלבוש'.

והנה הגאון רבי יחיאל פלק שליט"א הראני לעי' בזה, במש"כ ה'מנחת חינוך' (מצוה שיג, יד) לדון, שמי שלובש ביום הכיפורים נעליים שאסורות בלבישה, ויוצא עימם לרה"ר, הרי הוא חייב חטאת, כיון דאיסור לבישת הנעליים ביו"כ, מפקיע אותם משם 'מלבוש', ומשווי את הנעליים למשאווי, עיי"ש שישד את זה ע"פ דברי רש"י בעירובין (צה: ד"ה ת"ק), - [ועיי"ש בהערות של מכוון י-ם, שהביאו את דברי החולקים על המנ"ח בזה, ואכמ"ל].

ושו"ר שכבר מצינו לסברא זו ב'פרי מגדים' (או"ח סי' ג א"א סק"ב) שכתב וז"ל, 'והוי יודע שאני מסופק, אם היוצא בטלית כלאיים בשבת, ד"ל דחייב כרת וסקילה, שאין דרך מלבוש, דאסור הוא' עיי"ש, והיינו דדן הפמ"ג שהאיסור של לבישת שעטנז יפקיע מהלבישה שם 'לבישה', ויחשיב את הלבישה להוצאת משאווי.

ולפי"ז יש מקום לדון, דיתכן דהאיסור ללבוש שעון יד משום 'לא ילבש', יפקיע את השם 'לבישה' גם כלפי הדין של יתור בגדים, וזה יוריד מלבישת השעון את השם של 'לבישת' בגד, ולפי"ז לדעת מרן הגר"ח שליט"א שוב יש לומר, דבלבישת שעון יד לא יהי חיסרון מצד יתור בגדים.

אמנם באמת יש לדחות את הנ"ל, כיון דמבואר בזבחים (יח.), שכהן שלבש שני אבנטים, עבודתו פסולה, משום יתור בגדים, - ולכאוי צ"ב בזה, דהרי באבנט יש שעטנז, וא"כ בזה שהוא הוסיף אבנט שלא הי' בו צורך לבגדי כהונה, הרי הוא עבר באבנט הנוסף על איסור לבישת שעטנז.

ואי נימא שהאיסור של לבישת שעטנז, מפקיע את שם ה'לבישה' בלבישת הבגד (וכמו שדן הפמ"ג הנ"ל), גם כלפי דיני יתור בגדים, - הרי הדין הי' צריך להיות, שכהן הלושב ב' אבנטים עבודתו כשירה, כיון שאין בזה יתור בגדים, משום שהאבנט הנוסף לא חשיב גביו כלבישת מלבוש, מחמת איסור השעטנז דרמיא עלי'.

ומזה שמבואר בגמ', שכהן הלושב ב' אבנטים יש בזה משום יתור בגדים, מוכח דגם כאשר לובש בגד שאסור בלבישה, מ"מ יש בזה משום יתור בגדים, - וא"כ י"ל דה"ה בשעון יד, דיתכן דיש בזה משום יתור בגדים, גם לדעת מרן הגר"ח שליט"א, - ודו"ק ונפלא.

ניתן לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה
ע"י הקלטת תגובות הערות והוספות
בקו 'מים זכים': 02-633-5850
[כיום ישנם כ-60 תלמידי חכמים שליט"א
המאזינים לתגובות שהתקבלו במערכת]